

**UCHWAŁA NR XVII/179/20
RADY POWIATU WROCŁAWSKIEGO**

z dnia 15 grudnia 2020 r.

**przyjmująca Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, poz. 568, poz. 875)

Rada Powiatu Wrocławskiego

uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wrocławskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady Powiatu
Wrocławskiego**

Piotr Chmurzyński

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

**Program działań
na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w Powiecie Wrocławskim
na lata 2021-2025**

Wrocław 2020 r.

Wstęp

W 2020 roku dobiegła końca realizacja „Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2014-2020”. Niniejszy Program stanowi jego kontynuację oraz uzupełnienie. Uwzględnia aktualizację działań w kontekście źródeł finansowania oraz możliwości instytucjonalnych i prawnych, a także rosnących potrzeb osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących powiat wrocławski.

Planując w Programie działania uwzględniono ich interdyscyplinarny wymiar, bowiem problemy osób z niepełnosprawnościami, nie dotyczą jedynie obszaru pomocy społecznej, ale także sfery zdrowia, edukacji czy kultury.

„Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025” opracował zespół powołany Zarządzeniem Nr 15/2020 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu z dnia 29 maja 2020 r. w składzie:

1. Agata Gwara – przewodnicząca,
2. Agata Seretna – członek,
3. Marta Ścisłowska – członek.

I. Struktura Programu

1. Podstawa prawna opracowania

„Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025” opracowany został na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.) i ma za zadanie ukierunkować oraz skoordynować działania, jakie mają być realizowane na rzecz osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim.

Podstawą opracowania „Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025” poza w/w ustawą są:

1. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025.
2. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920).
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

2. „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025” jest spójny z następującymi dokumentami strategicznymi:

1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020,
2. Strategia Rozwoju Powiatu Wrocławskiego do 2020 r.,
3. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025.

3. Obszary Programu

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami opracowano zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i obejmują swym zakresem:

- a) rehabilitację społeczną,
- b) rehabilitację zawodową,
- c) przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

4. Adresaci programu

Adresaci Programu to osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące powiat wrocławski, ich rodziny oraz opiekunowie.

5. Koordynator Programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, które sprawuje nadzór nad realizacją działań wyznaczonych w Programie.

6. Partnerzy

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Jednostki organizacyjne Powiatu Wrocławskiego;
 - Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich,
 - Powiatowe Centrum Usług Społecznych w Kątach Wrocławskich,
 - Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Kątach Wrocławskich,
 - Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach,
- Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich;
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Powiatu Wrocławskiego;
- Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu;
- Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu wrocławskiego;
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu wrocławskiego:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długolęce,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mietkowie,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siechnicach,
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie;
- Caritas Archidiecezji Wrocławskiej:
 - Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach,
 - Dom Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach.

7. Sprawozdawczość i ewaluacja.

Roczna informacja z zakresu realizacji Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, będzie przekazywana przez Zarząd Powiatu Wrocławskiego Wojewodzie Dolnośląskiemu w terminie do dnia 30 września roku następnego.

Prace nad realizacją celów i działań Programu powinny być prowadzone w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości aktualizację Programu w zależności od zachodzących zmian.

Monitoring działań prowadzony będzie na podstawie osiągniętych wskaźników w oparciu o informacje przedstawione od realizatorów poszczególnych działań. Wskaźniki i osiągnięcia zamierzonych celów będą mierzone w okresach rocznych i przedstawiane w formie informacji z realizacji programu.

Zgodnie z art. 44 b ust. 2 pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Program został skonsultowany a jego realizacja w poszczególnych latach będzie przekazywana do oceny Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych.

Na zakończenie realizacji Program będzie polegać ewaluacji polegającej na zbadaniu i sprawdzeniu prawidłowości oraz zasadności jego wdrażania, zdiagnozowania ewentualnych problemów i uchybień, uniemożliwiających osiągnięcie zakładanych celów.

8. Finansowanie.

Środki na realizację programu będą pochodziły z różnych źródeł, w tym z:

- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżetu Powiatu,
- budżetu Gmin z terenu powiatu wrocławskiego,
- innych źródeł zewnętrznych.

9. Podsumowanie „Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2014-2020”.

„Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2014-2020” został przyjęty Uchwałą Nr XXI/184/13 Rady Powiatu Wrocławskiego w dniu 5 grudnia 2013 r. Głównym celem ww. Programu było wspieranie osób

niepełnosprawnych na drodze do ich pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. W latach 2014-2020 realizowano następujące cele szczegółowe:

- kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia potrzeb, problemów osób niepełnosprawnych,
- ułatwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym,
- wsparcie dla rodzin, których członkami są osoby niepełnosprawne,
- tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych,
- przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Do najistotniejszych zadań zrealizowanych w ramach ww. założeń zalicza się:

- utworzenie z dniem 1 października 2017 r. **Domu Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach**, przeznaczonego dla 35 osób przewlekłe somatycznie chorych;

- **utworzenie** z dniem 1 grudnia 2018 r. **Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich**, przeznaczonego dla 30 osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi i schorzeniami psychicznymi;

- **utworzenie** z dniem 1 marca 2019 r. **Powiatowego Klubu Seniora w Kątach Wrocławskich**, który jest dzienną formą wsparcia dla 30 osób powyżej 60. roku życia;

- **utworzenie** z dniem 31 grudnia 2019 r. w Dobroszowie Oleśnickim (gmina Długołęka) **Filii Warsztatu Terapii Zajęciowej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach**. Łącznie WTZ wraz z Filią przeznaczony jest dla 40 osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu wrocławskiego, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy zarobkowej, a które zakwalifikowane zostały do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności;

- realizacja projektów unijnych nastawionych na aktywizację osób z niepełnosprawnościami, tj.:

- w okresie od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. **projekt systemowy pn. „Postaw na aktywność”** w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach

Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym założeniem projektu był wzrost aktywności 28 osób wykluczonych społecznie w obszarach: zawodowym, społecznym, edukacyjnym i zdrowotnym.

- w okresie od dnia 1 września 2017 r. do dnia 30 czerwca 2019 r. **projekt konkursowy pn. „Aktywni mieszkańcy Powiatu Wrocławskiego”** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1 Aktywna integracja – konkursy horyzontalne, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było niwelowanie skutków niepełnosprawności, wsparcie osób przebywających w pieczy zastępczej oraz opuszczających pieczę poprzez integrację społeczną, podniesienie kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych. W projekcie wzięło udział 30 osób z niepełnosprawnościami;

- realizacja w latach 2016-2018 projektu unijnego **pn. Poprawa warunków nauczania w szkołach specjalnych Powiatu Wrocławskiego poprzez rozbudowę Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kątach Wrocławskich i wyposażenie szkoły w sprzęt oraz zakup wyposażenia do Zespołu Szkół Specjalnych w Wierzbicach i Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Sobótce** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, Osi priorytetowej 7 Infrastruktura edukacyjna, Poddziałania 7.1.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – konkursy horyzontalne. Rozbudowa i wyposażenie placówek przyczyniło się do stworzenia lepszych warunków kształcenia uczniów oraz pozytywnie wpływa na bezpieczeństwo, komfort i jakość zajęć rehabilitacyjnych prowadzonych dla osób z niepełnosprawnościami;

▪ realizacja w okresie wrzesień – grudzień 2020 r. **projektu pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu przez COVID-19”** współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Działania 9.3 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych, Regionalnego Program Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Przewidziane w projekcie działania związane z udzielaniem grantów mają charakter doraźnej odpowiedzi na sytuację osób znajdujących się w stanie zagrożenia zdrowia i życia w warunkach rozprzestrzeniania się epidemii COVID-19. Wsparcie otrzymały dwa domy pomocy społecznej z terenu powiatu wrocławskiego:

- ✓ **Dom Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Malkowicach,**
- ✓ **Dom Pomocy Społecznej „Przystań Seniora” w Borzygniewie.**

- organizacja w latach 2015-2018 konkursu pn. „Złota Gala Dobrych Praktyk na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Wrocławskiego”, którego celem było wyróżnienie osób szczególnie wyróżniających się w pracy na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców powiatu wrocławskiego;
- **organizacja** cyklicznych wydarzeń mających na celu integrację osób z niepełnosprawnościami, tj. **Powiatowych Pikników Osób Niepełnosprawnych**, odbywających się w latach 2014-2019, w poszczególnych gminach powiatu wrocławskiego.

II. Diagnoza

1. Charakterystyka i położenie powiatu wrocławskiego

Powiat wrocławski położony jest w środkowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Wrocławia, które jest siedzibą Powiatu. Graniczy z 7 powiatami ziemskimi: trzebnickim, oleśnickim, oławskim, strzelińskim, dzierzoniowskim, świdnickim i średzkim. Jego powierzchnia wynosi 1 118 km², co lokuje go na trzecim miejscu pod względem wielkości w województwie dolnośląskim.

W skład powiatu wchodzi 3 gminy miejsko-wiejskie: Kąty Wrocławskie, Sobótka i Siechnice oraz 6 gmin wiejskich: Czernica, Długołęka, Jordanów Śląski, Kobierzyce, Mietków i Żórawina.

Liczba ludności w powiecie wrocławskim w 2019 r. wynosiła 151 385 osób (74 179 – mężczyzn, 77 206 – kobiet), natomiast na 1 km² przypadało 135 osób. 61,5% mieszkańców powiatu wrocławskiego jest w wieku produkcyjnym, 22,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 1. Mapa Powiatu Wrocławskiego.

2. Niepełnosprawność – opis zagadnienia.

Niepełnosprawność to zjawisko społeczne w coraz większym stopniu dotyczące mieszkańców Polski, jak również społeczeństw innych krajów europejskich. Starzenie się społeczeństw w głównej mierze jest efektem malejącej liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu się przeciętnej długości życia. W konsekwencji tego procesu rośnie liczba osób o ograniczonej sprawności. Innymi źródłami niepełnosprawności są między innymi urazy doznane podczas wypadków, a także następstwa chorób nagłych, choroby dziedziczne i wady wrodzone oraz choroby przewlekłe. Osoby z niepełnosprawnością, poza problemami zdrowotnymi, zwykle borykają się z ograniczeniami w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej, ekonomicznej. Szczególnie negatywnie odczuwane są bariery utrudniające im pełnienie ról społecznych i uczestnictwo w życiu społecznym. Bariery te mogą wynikać z czynników subiektywnych, którymi bez wątpienia są postawy zarówno samych osób niepełnosprawnych, jak i otoczenia wobec niepełnosprawności oraz czynniki obiektywne wyrażające się brakiem regulacji prawnej zakazującej dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn, niedostosowaniem środowiska, brakiem dostępu do dobrej edukacji i odpowiedniego zatrudnienia.

Próbie uporządkowania określeń związanych z niepełnosprawnością podjęła Światowa

Organizacja Zdrowia (World Health Organization – WHO), wyróżniając i definiując trzy pojęcia uwzględniające stan zdrowia człowieka:

- uszkodzenie (impairment) – odnoszące się do dysfunkcji, nieprawidłowości organizmu wyrażonych w kategoriach biomedycznych;
- niepełnosprawność (disability) – oznaczające ograniczenia w wykonywaniu podstawowych czynności fizycznych i psychicznych;
- upośledzenie (handicap) – pokazujące, jaki jest zakres ograniczenia sprawności uniemożliwiającej jednostce pełnienie ról społecznych.

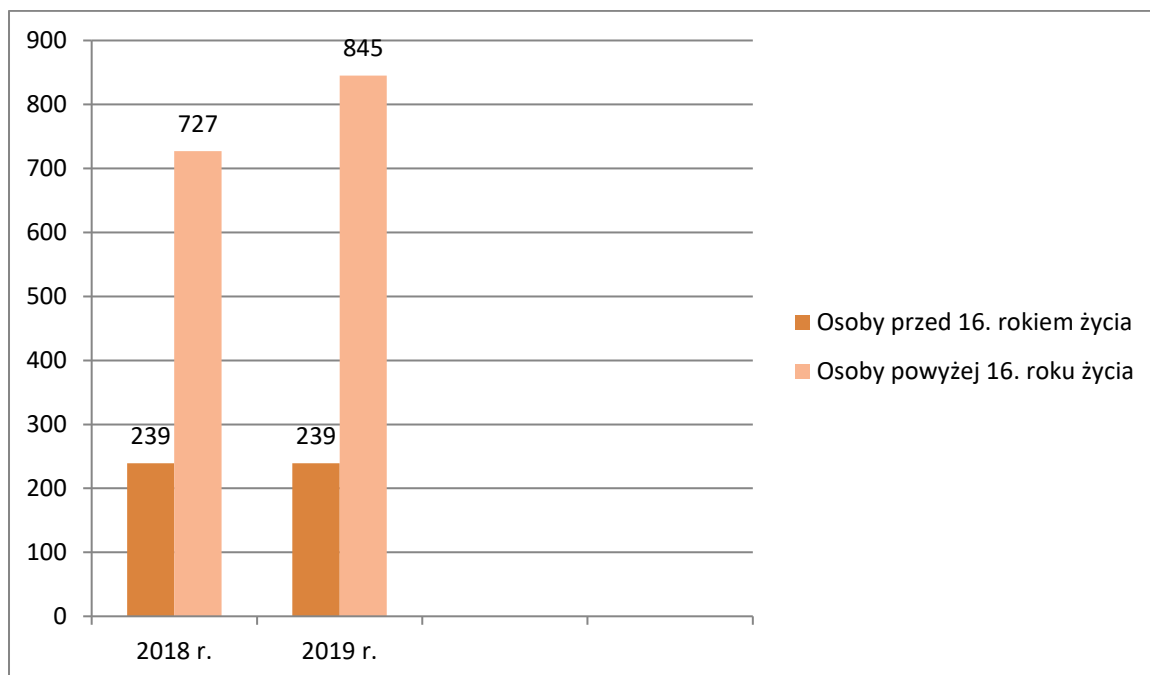
W Polsce najczęściej cytowaną definicją niepełnosprawności jest zawarta w art. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.), która definiuje niepełnosprawność jako „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.

3. Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest trudnym procesem, ze względu na brak aktualnych danych. Źródłem ostatnich szczegółowych danych dotyczących wskaźników niepełnosprawności był Narodowy Spis Powszechny z 2011 roku. Aktualne informacje na temat osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim dostarcza Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Zespół w 2018 r. wydał 239 orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16. rokiem życia oraz 727 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia zamieszkałych na terenie powiatu wrocławskiego. W 2019 r. liczba wydanych przez Zespół orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16. rokiem życia nie zmieniła się i wynosiła 239 orzeczeń, natomiast ilość wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia wzrosła do 845.

Wykres 1. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16. rokiem życia i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia w latach 2018 i 2019.

Dane: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Dane na temat liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z podziałem na przyczyny niepełnosprawności wśród osób przed 16. rokiem życia obrazuje Tabela 1. Wynika z niej, iż najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród dzieci do 16. roku życia zamieszkujących powiat wrocławski są schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (57 wydanych orzeczeń), a następnie całościowe zaburzenia rozwojowe (51 wydanych orzeczeń) oraz choroby neurologiczne (43 wydane orzeczenia).

Tabela 1. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności dla osób przed 16. rokiem życia w 2019 roku.

LP.	PRZYCZYNA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI * w jednym orzeczeniu mogą być max 3 symbole	2019 r.
1	01-U - upośledzenie umysłowe	25
2	02-P - choroby psychiczne	5
3	03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	26
4	04-O - choroby narządu wzroku	4
5	05-R - upośledzenia narządu ruchu	22
6	06-E - epilepsja	13
7	07-S - choroby układów oddechowego i krążenia	15

8	08-T - choroby układu pokarmowego	8
9	09-M - choroby układu moczowo-płciowego	6
10	10-N - choroby neurologiczne	43
11	11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	57
12	12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe	51
RAZEM		275

Dane: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

W Tabeli 2. umieszczone są dane na temat liczby orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na poszczególne gminy powiatu wrocławskiego. W 2019 r. najwięcej orzeczeń zostało wydanych dla mieszkańców gminy Kąty Wrocławskie (176), gminy Długołęka (151) i gminy Siechnice (140).

Tabela 2. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na gminy z terenu Powiatu Wrocławskiego w 2019 roku.

LP.	GMINA	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
		ZNACZNY	UMIARKOWANY	LEKKI	RAZEM
1	Czernica	24	34	28	86
2	Długołęka	36	42	73	151
3	Jordanów Śląski	10	7	6	23
4	Kąty Wrocławskie	55	60	61	176
5	Kobierzyce	23	28	33	84
6	Mietków	13	8	9	30
7	Siechnice	36	45	59	140
8	Sobótka	21	26	43	90
9	Żórawina	13	29	23	65
RAZEM		231	279	335	845

Dane: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Tabela 3. przedstawia dane na temat liczby orzeczeń o stopniu niepełnosprawności

z podziałem na przyczyny niepełnosprawności wśród osób powyżej 16. roku życia. Zawarte w niej dane ukazują, że do głównych przyczyn niepełnosprawności wśród młodzieży i osób dorosłych są upośledzenia narządu ruchu (236), w dalszej kolejności choroby neurologiczne (213) oraz choroby układów oddechowego i krążenia (159).

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności i stopni niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia w 2019 r.

LP.	PRZYCZYNA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
		ZNACZNY	UMIARKOWANY	LEKKI	RAZEM
1	01-U - upośledzenie umysłowe	19	16	3	38
2	02-P - choroby psychiczne	33	29	29	91
3	03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	1	9	16	26
4	04-O - choroby narządu wzroku	19	15	8	42
5	05-R - upośledzenia narządu ruchu	31	84	121	236
6	06-E - epilepsja	0	1	24	25
7	07-S - choroby układów oddechowego i krążenia	38	41	80	159
8	08-T - choroby układu pokarmowego	22	14	12	48
9	09-M - choroby układu moczowo-płciowego	17	47	30	94
10	10-N - choroby neurologiczne	101	49	63	213
11	11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	16	20	53	89
12	12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe	3	3	5	11
RAZEM		300	328	444	1072

Dane: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

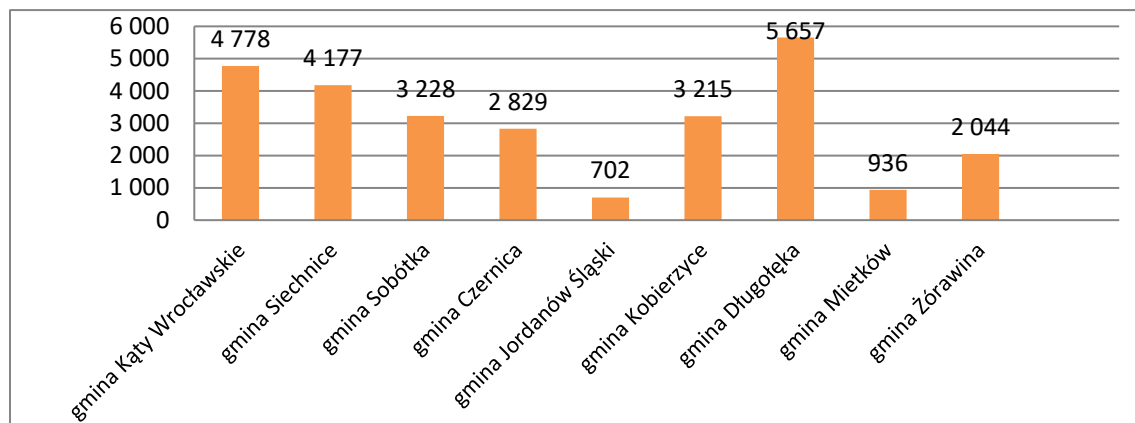
Biorąc pod uwagę powyższe dane można stwierdzić, że wzrost liczby osób niepełnosprawnych w powiecie wrocławskim związany jest m.in. z procesem starzenia się społeczeństwa. Bierność zawodowa i pogorszenie kondycji fizycznej przyczynia się

do wzrostu ryzyka choroby czy niepełnosprawności.

W powiecie wrocławskim liczba osób powyżej 60. roku życia wynosi 27 566 osób, co stanowi 18,2 % ogółu ludności zamieszkującej tereny dziewięciu gmin powiatu.

Wykres 2. Liczba osób powyżej 60. roku życia w gminach powiatu wrocławskiego w styczniu 2020 r.

Dane: opracowanie własne (na podstawie danych zebranych z wydziałów meldunkowych urzędów gmin powiatu wrocławskiego).

Wśród bezrobotnych mieszkańców powiatu wrocławskiego zarejestrowanych, na dzień 31 grudnia 2019 r., w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu znajdowało się 79 osób z niepełnosprawnościami, co stanowiło 6,6 % wszystkich zarejestrowanych w PUP bezrobotnych mieszkańców powiatu. Szczegółowe dane z podziałem na gminy obrazuje Tabela 4.

Tabela 4. Niepełnosprawni bezrobotni i poszukujący pracy wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

NIEPEŁNOSPRAWNI BEZROBOTNI I POSZUKUJĄCY PRACY	
GMINA	2019 r.
CZERNICA	10
DŁUGOŁĘKA	13
JORDANÓW ŚLĄSKI	2
KĄTY WROCŁAWSKIE	21
KOBIERZYCE	9
MIETKÓW	2
SOBÓTKA	6
SIECHNICE	7
ŻÓRAWINA	9

Dane: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu.

4. Kluczowe bariery i zagrożenia.

Analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, na podstawie danych własnych, danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej, z Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu wskazuje na kluczowe bariery w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących powiat wrocławski.

W 2019 roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu wpłynęło 451 wniosków osób niepełnosprawnych o przyznanie dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dotyczyły one:

- dofinansowania do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – 96 wniosków,
- dofinansowania do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – 229 wniosków,
- dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych – 17 wniosków,
- dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się – 28 wniosków,
- dofinansowania do likwidacji barier technicznych – 9 wniosków,
- dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny – 11 wniosków,
- dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – 4 wnioski,
- dofinansowania ramach realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd” – 61 wniosków.

Natomiast ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu wrocławskiego do głównych problemów zgłaszanych przez osoby z niepełnosprawnościami zaliczają:

- złą sytuację finansową,
- brak wsparcia przy codziennych czynnościach,
- trudności z dostępem do informacji nt. przysługujących praw,
- trudności w dostępie do placówek oferujących wsparcie w obszarze rehabilitacji zawodowej,
- samotność.

Obok wymienionych barier istotnym zagrożeniem jest również rosnąca ilość osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim oraz brak precyzyjnych danych o skali

napływu nowych mieszkańców z niepełnosprawnościami w powiecie. Ten stan powoduje ograniczenie środków publicznych przeznaczonych na udzielenie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami.

Mając na uwadze przedstawioną powyżej analizę wyodrębnić można następujące potrzeby osób z niepełnosprawnościami:

- potrzebę pomocy w codziennym funkcjonowaniu,
- potrzebę wsparcia psychologicznego,
- potrzebę wsparcia finansowego przy niwelowaniu skutków niepełnosprawności,
- potrzebę całodobowej opieki,
- potrzebę kontaktów ze środowiskiem lokalnym,
- potrzebę wsparcia dla najbliższego otoczenia,
- potrzebę aktywizacji zawodowej.

Z kolei diagnoza środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych sporządzona w oparciu o dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wrocławskiego dowodzi, że ważnym elementem wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest infrastruktura instytucjonalna wspomagająca zabezpieczenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania osamotnienia, nieporadności i izolacji społecznej w sferze życia codziennego.

5. Zasoby i szanse Powiatu Wrocławskiego w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Bezpośrednie działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim realizowane są przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, ul. Kościuszki 131, które wykonuje m. in. zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu, ul. Gliniana 20-22, inicjuje działania zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz aktywizuje zawodowo osoby z niepełnosprawnościami zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 ze zm.),

- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu,
pl. Solidarności 1/3/5, orzeka o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia do celów poza rentowych oraz o niepełnosprawności dla osób do 16. roku życia z terenu powiatu wrocławskiego,
- Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu,
ul. Kościuszki 131, który wydaje m. in. orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- Ośrodki Pomocy Społecznej realizują m.in. zadania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.):

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długołęce
ul. Szkolna 40A
55-095 Mirków

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy
ul. Wrocławska 78
55-003 Czernica

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siechnicach
ul. Żernicka 17
55-010 Święta Katarzyna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim
ul. Poczтовая 4
55-095 Jordanów Śląski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie
Al. Niepodległości 17
55-020 Żórawina

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach
ul. Witosza 18
55-040 Kobierzyce

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce
ul. Strzelców 2/1
55-050 Sobótka

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich
ul. Nowowiejska 4
55-080 Kąty Wrocławskie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mietkowie
ul. Kolejowa 22 A

55-081 Mietków

- Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach, ul. Klasztorna 1 wraz z Filią w Dobroszowie Oleśnickim przy ul. Portugalskiej 2, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz środków własnych Powiatu prowadzi terapię dla 40 osób z niepełnosprawnościami.
- Dom Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach, ul. Klasztorna 1, przeznaczony dla 35 osób przewlekle somatycznie chorych.
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich, ul. 1 Maja 43c, przeznaczony dla 30 osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi i schorzeniami psychicznymi.
- Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich, ul. 1 Maja 43c, który jest dzienną formą wsparcia dla 30 osób powyżej 60. roku życia.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich, ul. Drzymały 13, gdzie prowadzona jest edukacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami ruchowymi, niepełnosprawnościami sprzężonymi i upośledzeniem umysłowym we wszystkich stopniach.
- Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach, ul. Lipowa 44, 55-040 Wierzbice, przeznaczony dla dzieci i młodzieży z mózgowym porażeniem dziecięcym, dystrofią mięśniową, rozszczepem kręgosłupa, wrodzoną łamliwością kości, uszkodzeniami po wypadkach, niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.
- Zakład Opiekuńczo-Lecniczy dla Dzieci im. Jana Pawła II prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Jaskotlu, którego celem jest całodobowa opieka nad dziećmi niewymagającymi hospitalizacji, które ze względu na zły stan zdrowia i trudną sytuację rodzinną nie mogą przebywać w środowisku domowym.
- Zakład Opiekuńczo-Lecniczy dla Dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa w Wierzbicach, ul. Lipowa 44, którego działalność skierowana jest na udzielanie kompleksowej opieki medycznej dzieciom i młodzieży z dysfunkcją narządu ruchu, gdy nie kwalifikują się do leczenia szpitalnego.
- Zakład Opiekuńczo-Lecniczy dla Kobiet Sióstr Zgromadzenia Chrystusa Dobrego Pasterza w Świętej Katarzynie, ul. Dąbrowskiego 8, 55-010 Święta Katarzyna, przeznaczony dla kobiet przewlekle somatycznie chorych.

- Organizacje pozarządowe z terenu powiatu wrocławskiego działające w obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinom, emerytom, rencistom, osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Tabela 5. Wybrane organizacje pozarządowe współpracujące z PCPR we Wrocławiu na rzecz osób z niepełnosprawnościami w 2019 r.

1	Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”	ul. Drzymały 13 55-080 Kąty Wrocławskie
2	Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych	ul. Fabryczna 15 55-011 Siechnice
3	Stowarzyszenie „Krzyś – Byś Kolorowo Żył ”	ul. Zwycięstwa 23 55-080 Kąty Wrocławskie
4	Ośrodek Leczenia Uzależnień MONAR	Milejowice 1A 55-020 Żórawina
5	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym „Razem Łatwiej”	ul. Św. Brata Alberta Chmielowskiego 9 55-003 Czernica
6	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Chorych „SONiCH”	ul. Witosa 18 55-040 Kobierzyce
7	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kątach Wrocławskich	ul. Zwycięstwa 23 55-080 Kąty Wrocławskie

Wymienione instytucje oraz organizacje wspierają osoby z niepełnosprawnościami w wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz życia w odpowiednich warunkach materialnych.

Wśród dodatkowych szans powiatu wrocławskiego w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami wymienić można:

- wzrost świadomości urzędników samorządowych, dotyczący problematyki osób z niepełnosprawnościami,
- możliwość korzystania ze środków funduszy strukturalnych,

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

- modernizowanie, przystosowywanie i wyposażenie obiektów prowadzonych przez samorząd do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- rosnąca świadomość społeczna w zakresie integracji osób z niepełnosprawnościami oraz akceptacja i zrozumienie ich potrzeb.

III. Cele Programu

1. Cel główny			
Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami w powiecie wrocławskim poprzez zwiększenie ich udziału w sferach życia społecznego i zawodowego.			
2. Cele szczegółowe			
2.1. Cele szczegółowe z zakresu rehabilitacji społecznej i praw osób z niepełnosprawnościami:			
	Działania	Wskaźniki/ trend ↑,↔, ↓	Realizatorzy/partnerzy
2.1.1. Umożliwianie osobom z niepełnosprawnościami sprawnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania	1) Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania. 2) Zapewnianie osobom z niepełnosprawnościami sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. 3) Zapewnianie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	- liczba zlikwidowanych barier - liczba osób, którym zapewniono wsparcie - liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich, - Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich, - organizacje pozarządowe, - gminne ośrodki pomocy społecznej
	CHARAKTER DZIAŁAŃ – w miarę zgłaszanych potrzeb		
2.1.2. Zwiększanie oferty wsparcia dla najbliższego otoczenia osób z	1) Pomoc organizacjom pozarządowym, które zajmują się problematyką osób z niepełnosprawnościami w ich działaniach na rzecz aktywizacji rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności. 2) Rozwój sprawnego przepływu informacji	- liczba organizacji korzystających ze wsparcia, - liczba zrealizowanych projektów na rzecz aktywizacji (samodzielnie bądź we współpracy) - liczba artykułów, w tym	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - organizacje pozarządowe, - gminne ośrodki pomocy społecznej

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

niepełnosprawnościami (rodzina/opiekunowie)	o możliwościach wsparcia i pomocy. 3) Zapewnianie usług opieki wytechnieniowej. CHARAKTER DZIAŁAŃ - ciągle	odsłonię na stronie internetowej, publikacji, itp., - liczba spotkań informacyjnych - liczba osób, którym zapewniono opiekę	
2.1.3. Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób z niepełnosprawnościami	1) Organizacja spotkań, zajęć ze specjalistami w zakresie podnoszenia kwalifikacji psychospołecznych osób z niepełnosprawnościami. 2) Wspieranie i/lub organizacja projektów wpływających na podnoszenie wiedzy osób z niepełnosprawnościami o przysługujących im prawach. 3) Wspieranie aktywności osób starszych. CHARAKTER DZIAŁAŃ – w miarę zgłaszanych potrzeb	- liczba zorganizowanych spotkań, - liczba uczestników - liczba i rodzaj projektów, - liczba beneficjentów - liczba przedsięwzięć	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich, - organizacje pozarządowe, - gminne ośrodki pomocy społecznej
2.1.4 Zapewnianie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym	1) Realizacja zadań z zakresu transportu z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 2) Likwidacja barier transportowych, technicznych architektonicznych poza miejscem zamieszkania. CHARAKTER DZIAŁAŃ – w miarę zgłaszanych potrzeb	- liczba zrealizowanych zadań - liczba zlikwidowanych barier	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich, - organizacje pozarządowe, - gminne ośrodki pomocy społecznej

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

2.1.5 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia potrzeb, problemów osób z niepełnosprawnościami	1) Organizowanie lub współorganizowanie imprez integracyjnych wspierających kształtowanie właściwych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami. 2) Wspieranie organizacji imprez o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym osób z niepełnosprawnościami. 3) Upowszechnianie dobrych praktyk na rzecz osób z niepełnosprawnościami. 4) Organizowanie kampanii na rzecz zrozumienia potrzeb i problemów osób z niepełnosprawnościami. CHARAKTER DZIAŁAŃ – w miarę zgłaszanych potrzeb	- liczba zorganizowanych spotkań, - liczba osób biorących udział - liczba zorganizowanych spotkań, - liczba osób biorących udział - liczba praktyk upowszechnionych - liczba kampanii, - liczba adresatów, - liczba kanałów dystrybucji	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - organizacje pozarządowe, - gminne ośrodki pomocy społecznej
2.1.6 Rozwijanie systemu opieki całodobowej i dziennej – jako wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	1) Poszerzanie oferty wsparcia w postaci dziennej pomocy instytucjonalnej. 2) Zapewnienie i rozwój systemu teleopieki. 3) Wspieranie prawidłowego działania istniejących placówek opieki dziennej i całodobowej. CHARAKTER DZIAŁAŃ – ciągły	- liczba ośrodków, - liczba miejsc, - liczba osób, które skorzystały - liczba osób korzystających - liczba kontroli, - liczba szkoleń pracowników	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - organizacje pozarządowe
2.1.7 Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług świadczonych w instytucjach	1) Stałe zapewnianie wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do informacji o usługach świadczonych w instytucjach publicznych. 2) Tworzenie i wdrażanie planu na rzecz poprawy dostępności.	- liczba powołanych koordynatorów ds. dostępności, - liczba osób, które skorzystały - liczba planów, - liczba szkoleń pracowników	- Starostwo Powiatowe - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu - gminne ośrodki pomocy

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

	3) Zapewnianie informacji o usługach świadczonych przez organizacje pozarządowe. CHARAKTER DZIAŁAŃ – ciągły	- liczba udzielonych informacji, - liczba kampanii i akcji promocyjnych	społecznej - organizacje pozarządowe
2.2 Cele szczegółowe z zakresu rehabilitacji społecznej i praw osób niepełnosprawnych:			
2.2.1 Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy
	1) Wspieranie działalności warsztatu terapii zajęciowej.	- liczba WTZ, - liczba uczestników	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - jednostki organizacyjne Powiatu Wrocławskiego, - Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu, - organizacje pozarządowe
	2) Wspieranie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami.	- liczba osób, które skorzystały ze wsparcia, - kwota dofinansowań	
	3) Wspieranie przedsiębiorczości osób z niepełnosprawnościami.	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	
	4) Współpraca z organizacjami aktywizującymi zawodowo osoby niepełnosprawne.	- liczba wspólnych projektów, przedsięwzięć	
	5) Wyrównywanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami.	- liczba osób korzystających z dofinansowań do edukacji na poziomie wyższym, - liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę w zakresie podnoszenia poziomu jakości kształcenia	
	6) Rozwój kształcenia specjalnego.	- liczba podmiotów zapewniających kształcenie, - liczba osób korzystających	

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025

	CHARAKTER DZIAŁAŃ – ciągły		
2.2.2 Podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami	1) Prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie praw i samozatrudniania oraz korzyści z zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. CHARAKTER DZIAŁAŃ – doraźny	- liczba kampanii i akcji promocyjnych	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, - Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, - Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

IV. Podsumowanie

Opracowanie „Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2025” stanowi kolejny dokument strategiczny, który wskazuje konkretne działania, mające na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami z terenu powiatu wrocławskiego. Program został przygotowany na bazie doświadczeń wynikających z realizacji Programu w latach 2014-2020 oraz bieżącej analizy problematyki osób z niepełnosprawnościami.

Program wyznacza kierunki powiatowej polityki w obszarze sfery życia osób z niepełnosprawnościami. Skorelowane działania, podejmowane poprzez założenia programowe, w które włączone będą zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i instytucje działające na rzecz poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami, mogą korzystnie wpłynąć na poprawę sytuacji społeczno-zawodowej tych osób. Program powinien również przyczynić się do zanikania stereotypów na temat osób z niepełnosprawnościami.

**Przewodniczący Rady Powiatu
Wrocławskiego**

Piotr Chmurzyński